

НАЗДРАВЉАЧ.

НАРОДНЕ ЗДРАВИЦЕ

СВАТОВСКЕ,

0

СЛАВАМА, КРСНОМ ИМЕНУ

И

ДРУГИМ ПРИЛИКАМА.

ПРИРЕДИО М. У.

У НОВОМ САДУ.

Штампарија епископске књижаре д. д. „Натошевић“.

1912.

Цена 60 потура.

С а д р ж а ј:

...

БРОЈ	СТРАНА
1. Бокељске почаснице о крсном имену	3
2. Здравнице из Боке Которске — —	14
3. Здравница херцеговачке — — —	41
4. Дубровачке здравнице — — — —	57
5. Црногорске здравнице — — — —	62
6. Босанске здравнице — — — —	64
7. Здравнице из Србије — — — —	89
8. Наштровске здравнице на свадби —	95

НАЗДРАВЉАЧ.

НАРОДНЕ ЗДРАВИЦЕ

СВАТОВСКЕ,

О

СЛАВАМА, КРСНОМ ИМЕНУ

И

ДРУГИМ ПРИЛИКАМА.

ПРИРЕДИО М. У.

У НОВОМ САДУ.

Штампарија српске књижаре д. д. „Натошевић“.

1912.

I.

Бокелъске почаснице о крсном имену.

...

1. Домаћину.

Од овога дома
Добра домаћина,
Јелени волови,
Калопер јармови,
Босиљак палице,
Жито као злато,
Краљу, свјетли-краљу!
Дивни барјактару!
Обрни се, поклони се,
Поклон' домаћину.

2. Поу.

Код попова двора
Гувно преровљено,
Златом поплетено,
На гувну је рпа
Рпа од бисера,
И по рпи пало,
Јато голубова;
Сви голуби гучу,
Голубица не ће.
Питао је голуб:
„Ој тако ти Бога
Моја голубице!
Што ја с тобом гучем
А ти самном не ћеш?“
Говори му она:
„Ти си залетео
У то туђе јато,
Зато ја не гучем“.

3. Господару.

Господар госпођи
На крилу заспао,
Госпођа га буди,

У очи га љуби :
„Устај господару !
„Сабља ти се вади
На три нова града,
Три синцира робља“.

4. Госпођи.

Заспала госпођа
Под жутом наранчом,
Господар је буди
У очи је љуби :
„Устани Госпођо !
Краљице су дошле ;
Дај да дарујемо,
Не ћеш много дати :
Краљу врана коња
А краљици вјенце,
Младом барјактару
Свилену кошуљу,
А младој дворкињи
Бурму позлаћену“.

5. Момку нежењену.

Овђе нама кажу
Момче нежењено :
Ил' га ви жените,
Ил' га нами дајте
Да га ми женимо
Танком подунавком
Или поморавком.
Танка подунавка,
Много носи дара,
Три товара дара :
Један товар дара
Свекру и свекрви,
Други товар дара
Куму и ђеверу,
Трећи товар дара
Осталим сватов'ма.

6. Ђевојци.

Овде нама кажу
Мому неудату ;
Јал' је ви удајте,
Јал' је нама дајте
Да је ми удамо,

За Ивана Ђака
Попова нећека,
Који пером пише
Са орловим перјем,
Те он записује
Очи девојачке
И лице јуначко.

7. Опет девојци.

О девојко плава!
Чула ти се фала
Чак до Цариграда,
Ти си посијала
Шестопер калопер,
И рани босиљак,
Ту се навадили
Момци нежењени,
Босиљак ти беру,
Калопер ти сјеку,
А тебе вребају
Младу да обљубе,
Не дај се, девојко,
Млада преварити.

8. Рашару.

Ми дођосмо, овде,
Пред ратарске дворе,
Ратарева мајка
Све девојке кара,
Једној приговара:
„Ој, кучко, ђевојко!
Не плет' на мач косе,
Не мами ми сина
Љети од орања
Зими од оваца“.
Говори ђевојка:
„Ој тако ти Бога
Ратарева мајко!
Ако ти је жао
Твог сина ратара,
А ти га загради
Од села селеном,
Од мене босиљком.
На воду ћу ићи,
Босиљак ћу брати,
Ратара љубити“.

9. Ђаку.

Овде нама кажу
Ђаче самоуче,
Само књигу учи,
Њему књига каже :
Коња да нејаше,
Сабљу да не паше,
Вина да не пије,
Мому да не љуби,
То ђаче не слуша
Што му књига каже:
Виша коња јаше,
Боље сабљу паше,
Већма вино пије,
Већма моме љуби.

10. Мајстору.

Ми дођосмо овде,
Пред мајсторске дворе,
Мајсторски су двори
Скоро сазидани;
Камен по камену,
Ивер по иверу
И по њима шета

Млада мајсторица,
У наручју носи
Сина Пантелију,
За ручицу води
Ђерку Анђелију,
Треће јој се фата
Скут' свилен' зубуна.
Гледала је друге
Те јој завидиле:
„Благо теби друго!
У наручју носиш
Сина Пантелију,
За ручицу водиш
Ђерку Анђелију,
Треће ти се фата
За skut' свил' зубуна“.

11. Шарцу.

Овде нама кажу
Старога властела;
Кад у цркву иде
Жубори му брада
Као жуборика,
Куд гођ се окреће.

Ко да паун шеће;
Кад из цркве иде
Мирише му душа
Као и босиљак.

12. Поморском капетану.

Овде нама кажу
Двоје понајбоље,
Понајбогатије,
Сребром покривене;
И у њима кажу
Три златне трпезе:
На једној трпези
Књиге печате,не,
На другој нам кажу
Благо небројено,
На трећој трпези
Свила кројена.
Зовите попове
Нека књиге чате;
Зовите трговце
Нека благо броје;
Зовите терзије
Нека свилу кроје.

13. Брашу и сестри.

Овде нама кажу
Брата и сестрицу;
Сеја на удају,
Братац на женидбу;
Јал' га ви жените,
Јал' га нама дајте
Да га ми женимо,
Нашом коловођом;
А сестрицу дајте
Да је удавамо
За младога ђака,
Попова нећака.

14. Вјереној девојци.

Седла коња Реља,
Мома одседлава,
Маша јој се Реља,
Преко бојна седла,
У свилена њедра;
Ал' му вели мома:
„Не машај се Реља,
Преко бојна седла,
У свилена њедра

Давно, на далеко
У село велико“.

15. Младој удовици.

Ој' вишњо, вишњице !
Дигни горе гране,
Испод тебе виле
Дивно коло воде.
Пред њима Радиша
Бичем воду тресе ;
Двије виле води
А трећој говори :
Дођ' за мене вило !
Код моје ћеш мајке,
У салу сиђети,
Танку свилу прести
На златно вретено,
По филдиш ћерђефу,
Златом свилу вести.

II.

Здравице из Боке Которске.

...

1. У добри час од обједа.

„Све с часом добријем, а миром Божијем, да пијемо у добри час од обједа, да се намјери добри час на обједу и по обједу, нашему брату домаћину и ко је у његовом поштену дому!“

2. У бољи час од обједа.

„Писмо у добри час, а сад ћемо и у бољи; добри помагали, а бољи прискакали

нашему брату домаћину и ко је на његовом поштенom обједу.“

3. У славу Божију.

„Писмо у добри, и у бољи час, а сад ћемо у прилијепу славу Божију. Да нам поможе Бог и лијепа слава Божија! Који год у славу Божију устајао, те је спомињао, и њој се молио, њему и помогла души и тијелу; који ли је заборављао у страху ил у стиду ил у своме сагрјешенију, те је не споменуо, Бог и лијепа слава Божија њега не заборавила, но била му најбоља помоћница души и тијелу!“

4. О Божићу.

„Здрави сте ћето! Да пијемо у лијепу славу божју, а у ваславу данашњег великог рођанства Ристова, па у славу свете тројице и ваславу свете Богородице! Ми божић славили по закону ришћанскоме а он нас помагао и од зла бранио, да Бог

да! Под нашим се шљеменом мушке главе рађале и жениле, а ђевојке удавале. Свак нас миловао а душман никад не наудио, да Бог да! Сад сви здрави и ја с вами.“

5. Полазничова здравица.

„Напијам брате домаћине у твоје здравље, за твој житак и ужитак, живот и добро здравље, па у здравље твојих синова и синовица, унука и омладака, нека вас јаки Бог и данашњи божић много и за дуго у свакој срећи придржи. Дичио се с твојим породом као даница на ведру небу, и китио славом и поносом као гора с Бурђевданом, а перивој с ружом и босиљем да Бог да! Који год рад радио ода зла се бранио, нико ти не наудио. Душманину се с пушком у руци а с оштром ћордом јуначки бранио, а никад капом у руци не умолио, него ти под ногама били као коњу чавли и поткови, а људи те стимавали да Бог да! Испод твога високога и јакога шљемена износио двадесет и четири сретња шјемена, твојим воловима орао

а твоји синови сијали. Под јарко сунце пред орачима и копачима домаћа шјемена износио, а милосном се Богу молио, да Бог да! Плуго ти широм гонило а раоник с миром у дубину ронило, те ти се окретало источном и западном. Од неба ти росило а од земље родило; било ти у класу класито а у бусу бусато, у струку трснато а у гумну рпато; у амбару много а у кући хајер и берићет, да дијелиш вољну и невољну да Бог да! Свакога на твоју поштену софру дочекивао, пунану је оправљао, пред људма постављао, никад ти у кући не пресушило а највише себи оставио. Ко гођ ти за софром седио и благовао сваки се ситан и довољан дизао говорећи: „ко нас је частио Бог му самоседмо наспорио и да Бог прости ко нас гости,“ да Бог да! Како ови божић здраво и весело прославио, да Бог да и у напријед за много година у бољему бићу а мањему грију; а сад здрав си ми.“

6. Домаћинова здравица Полазнику.

„Здрав куме Јоваше, мој давни и сретни поласниче! Велики Бог, и данаш-

њи божић удијелио, да будеш у двори и добри и сретњи час за моју кућу јутрос дошао, и свака ријеч која је из твојих уста сад истекла код господа се Бога стекла а не порекла! Боже дај да те до наше дубоке страсти љубимо као крух и вино, један другога походећи као сретни и честити никад се не омразили него се милосном Богу молили, прибраних се људи држали а душу чисту пред Богом понијели! И ја не знам даље но нам Боже дај здравље!“

7. О крсном имену При Првој ракији.

Добра ракија а боља срећа данас и вазда, да Бог да! Ракија радост, ово нам, браћо, била највећи мрзост. Њу пили а вазда се веселили! У чи смо дом помагао га господ Бог, њега и његове синове и синовце; браћу рођаке, кумове и пријатеље ове овђе и све друге који нијесу дошли, а кад до године дошли, нас здраво нашли да Бог да! Које пријатеље Бог нашем домаћину до данас подарио те му и подржао а к овима друге, оваке врсне

банове кумове и пријатеље, побратиме и браћу Србе придобио да Бог да! Сад да сте ми браћо сви здрави и ја с вама!

8. О крсном имену При другој чаши.

„Иисмо првом, а ово ћемо другом у љубави другој да Бог да! О чем гођ радили ода зла се бранили, Бога се бојали а душе не огријешили, у цркву одили православну летурђију служили, живе помињали а мртвијем спомен чинили; четворо поста ришћански препостили; људима се не омразили и спрам њи свијетла образа носили да Бог да! Душману се никад не умолили ни покобили но јуначким оружјем вазда бранили и убранили да Бог да! И здрави браћо! сваки као ја по двије да нам криво није“.

Кад их домаћин дозове посиједају за трпезом и предручкују, које обично буде около два три сата днева. При предручку нема никакве здравице, јер се на брзу руку почне, као путнички и сврши. Једе се обично, подробац и ћевап печени.

По предручку изиду пред кућом средовијечни људи. посиједају и запале луле дувана, гледајући ће млађи гађају нишан из пушака, играју се скока јуначкога с мјеста и загонке, међу се каменом с рамена и многи други народни игара, све ђимнастичне. Но све ове игре измеђ' сами мушкића немају оног жара ни природне маште кад међ момке нема женскиња. То нам народна пјесма потврђије:

Нема игре без невјесте младе,
Ни весеља ће није девојке.

9. Свештеник напија домаћину о крсном имену.

„Во славу свјатија живоначалнија и неразјелимија тројици Оца и сина и свјатаго духа. Во славу и похвалу пречистија и преблагословенија владичици нашеја Богородици и присно дјеви Марији, силоју честнаго и животворјашчаго креста, и честних небесних бесплотних сил. Во славу и похвалу честнаго славнаго пророка предтече и крститеља господна Јоана; свјатих

славних врховних Апостолов Петра и Павла и свјех свјатих Апостолов. Во славу и похвалу триста и осамнајест Богоносни отец наших иже в' Nikeј собрашасја и Арију безумнаго низложиша. Во славу и похвалу свјатих векиких јерархов и вселенских учителеј Василија великаго, Григорија Богослова и Јована Златоустаго; и во свјатих отец наших Спиридона Тримитунскаго чудотворца и Николаја Мирликинскаго чудотворца. Во славу и похвалу иже во свјатих Отец наших всеја Росији чудотворцев Петра Алексију, Јони и Филипа; Свјатаго и славнаго великомученика побједоносца Георгија, и свјатаго славнаго великомученика Димитрија мироточиваго; и свјатих и добропобједних мученик; и свјатих и праведних Богоотец Јоакима и Ани. Во славу и похвалу свјатих славних чудотворцев бесребреников Косми и Дамјана, Кира и Јоана, Панталеимона и Јермолса и Трифона. Во славу и похвала свјатих српских просветителеј и учителеј Архијереја Сави, Арсенија и Максима, Симеона и Стефана. Во славу и похвалу

свјатаго (свеца оног дана) домаћинова крсног имена, јегоже памјат совершајем и свјех свјатих иже Богу угодиша.

10. У славу божју.

„У име Риста и Богородице и свете тројице и у лијепу Божју славу, да нам помаже Бог и његова велика слава да Бог да! Ми грешни њу спомињали и славили на земљи, а она нас на небесима и у царство небесно да Бог да! Од гријеха нас избавила и на праведни пут наставила, а од свакога зла уклањала а ка спасенију окренула. Спасео нас Ристос и Богородица и данашњи свети (н. пр.) Никола, да нам помогну који могу ако Бог да!“

11. У добри час од ручка.

Да сједемо на ручак у велики добри час, да нам поможе Бог, а намјери добри час овђе и свуда, сад и вазда да Бог да; Ђе гођ се састајали ту се веселили, пили

и здрави били у љубави дугој, вазда се миловали и један за другог питали по поштену гласу образа свијетла да Бог да!

12. У бољи час од ручка.

Оно писмо у славу Божју и добри час, а ово ћемо у бољи; оба добра оба нам помогла, добра помагала а боља прискакала да Бог да! Помогао нас господ Бог и данашњи (н. пр.) свети Никола домаћиново крсно име. С нашим братом домаћином дуго и за много здрави били и у његов поштени дом вино пили да Бог да! Помогао нас господ Бог и ови поштени дом, а здрави да сте ми сви и ја с вама.

13. У ваславу свеца оног дана.

Писмо у крсну и лијепу Божју славу па писмо у добри и бољи час по Божјему закону а по српскоме адету, а сада ћемо пити у ваславу светог Николе Божјега угодника, домаћинова крснога имена,

да му ускрене и поможе на свако страшно мјесто ће га призивао и кад гођ му се молио да Бог да! Наш га брат домаћин славио пуњем и проскуром, а он њега сваком срећом и берићетом (изобиљем). Славу славио, она га помагала и од зла бранила да Бог да врсне банове и биране кумове и побратиме у ови поштени дом сабирао од добре воље, а без невоље да Бог да!

14. У домаћиново здравље.

Пописмо у славу Божју по једну чашу и сваку радњу нашу, а сада ћемо напиту у здравље нашега брата домаћина за његов житак ужитак, живот и добро здравље. За здравље његове поштене главе, његови синова и синовица, унука и омладака живот и добро здравље ако Бог да! Нека нашега брата домаћина и његове синове и унучад браћу и синовце јаки Бог и данашњи дан дуго и много у свакој срећи придржи и умножи; дичио се и поносио ш њима као даница на ведру небу, а китио и славио као гора с ђурђевданом,

бостањ ружом и босиљем а ливада травом
ђетељином да Бог да! Који гођ рад радио,
ода зла се бранио, нико му не наудио. Ис-
под његовога шљемена и високог крутог
стожера износио двадесет и четири срет-
ња шјемена да Бог да! Под жарко сунце
пред тежака и сељака шјеме сијао а Богу
се молио; плуто му широм гонило а рало
с миром у дубину ронило; окретало се ис-
точном и западном, Бог му давао у сва-
чему га помогао, да Бог да! Од неба му
росило а од земље родило; густо му и зе-
лено ницало, а у класу било класато, а
у бусу бусато, у трсу трснато а у гумну
рпато а у амбару много, било му хајер и
берићет да Бог да! Клас му отезао и
протезао од Божјег дара и бехара те и-
мао оклен дијелити вољноме и невољноме,
и ко гођ се гостио кад од његове куће
полазио вазда говорио: „ко нас гости, да
Бог прости!“ На његову поштену софру
дсчекивао ниште и убоге на поштење и
на глас као нас овђе данас, да Бог да! Сва-
коме чинио част и удјелак; свакоме дије-
лио никад му не пресушило а највише се-

би оставио! Ко гођ му дошао пјевајући, од двора му пошао пјевајући и играјући, рука пунаније а срца весела а образа свијетла! Свак му долазио на обилну част а на поштени глас сад и вазда да Бог да!

15. Домаћин у здравље пријатеља.

Фала брате Делибаша! како ти данас напио тако Бог услишио! која се данас овђе међу нама рекла та се у амин код престола Божијега стекла да Бог да! Ти мене, на име све браће на около, сад напи у здравље, а вама Бог удијелио и здравље и весеље! А ја ћу напиту у ваше поштено и јуначко здравље, срећу и напредак да Бог да! Ви, како дошли у мој дом ове године, дошли и друге па за године дуге, ви у мене а ја у вас вазда на сретни глас и на сретно мјесто ако Бог да! Љубили се као крух и вино а миловали као права браћа а Бог свијех нас и у сваки добри час! За здравље и дуги живот свакојега мојега пријатеља и побратима кума и друга који се овђе намје-

рио и који није могао приспјети од дуга пута, али посла крута, да их помаже Бог и Богородица која може и хоће ако Бог да! Ко је од моји пријатеља, кумова и побратима на дому да ради о добру а ко је на путу да га Бог пропути и здрава своје дому поврати, пунани рука без икакочи мука, веселе среће а пунане ћесе да Бог да! И куда ћу даље но нам Бог дао здравље и да сте ми сви здрави и ја с вами.

16. Да Бог подржи пријатеље и покори душмане.

Здрав брате домаћине! ти нам напи а у наше здравље наздрави, а ми тебе сад напијамо и у милоснога Бога желимо да ти Бог уздржи све досадашње пријатеље, кумове побратиме, зетове и тазбине и све твоје ортаке које ти је Бог даровао, и од баба ти остали и оне које си ти прибавио: Бог ти их придржао и друге врсне и честите к' њима примакао; они се с тобом фалили и дичили и ти ш њима дичио и поносио ако Бог да! Богу се и твојему

крсном имену молио, и што му се молио то ти обилато и угадио; душмане ти покорио да ти под ногама буду као коњу чавли и поткови: никад им се капом у руци не умолио но вазда јуначком мишицом као сретни и честити бранио, вазда ти у обрани пушка палила а сабља шјекла; ђе сабљом мануо ту и прешјекао, а ђе пушком омијерао ту и погодио, да Бог да!

17. У здравље кушње домаћице.

Сваку писмо, написмо и до капи оциједисмо, а ову ћемо сад у здравље наше честне домаћице која је данас нам ову част приправила. Да да јаки Бог и данашњи велики дан (н. пр.) свети Никола приправља је за многе године у здрављу и весељу; имала је окле износити а имала је пред ким ако Бог да! Пуну софру метала, равну је дизала, и ко гођ за њом се частио сваки се дижући веселио и говорио: „овђе би дости да јаки Бог прости дом и домаћина.“ Па за здравље њезини шћери и невјеста; шћери удавала за врсним и

прибраним Србима у оглашеним кућама, а синове женила од куд сама шћела и жељела, а снахе јој рађале сретњу и честиту унучад а највише мушки глава ако Бог да! И здрава си ми банице домаћице!

18. Хад се дижу иза Шризе.

Све редом здравице уза славу Божју написао за ваславу светог Николе а у здравље нашега брата домаћина писмо и наблаговасмо, те дође вакат (вријеме) да и млађијема мјеста чинимо. Здрави браћо! часно шјели а поштено устали; помогао нам јаки Бог шједајући и устајући и на свако мјесто гђе гођ се окретали и што гођ радили да Бог да! Што ми поарчили у ови поштени дом, то намирио Господин Бог самоседмо, са сваке стране а с неба са најбоље, да Бог да!

19. У здравље домаћиново.

„Здрав си ми брате (поименце)! Писмо у добри у бољи час, и у Божију ли-

јену славу, а сад ћемо пити за здравље нашега брата домаћина од овога поште-нога дома, живота и лијепог његова здрав-ља. За здравље његове поштене главе, ње-гове браће и братучета, синова и синова-ца, и његових унука и одмладака, и за здрав-ље свакога од његова дома, рода и порода! За здравље његова стада, широкога и рада дубокога! за здравље његова тврдога и ви-сокога шљемена; и свакога роднога и бе-рићетнога сјемена, што год му је Бог да-ровао и удјелио то му уздржао, и к оно-ме придао, колико је воља и милост њего-ва! Свашта му Бог дао што у њега жудио, и за што му се молио то му удијелио, а највише срдачнога вееља и јуначкога здра-вља, који ће јунаци свуд на добро потећи и сваку срећу стећи и у свом дому дони-јети. Кудгод наш домаћин и његова дјеца из дома поступала свуд на срећу насту-пали! кудгод ходали, ходали путем широ-кијем а с образом свијетлијем међу туђом браћом и крајином били поштовани и при-брани, а од Господа Бога помиловани и поњеговани! Наш се брат домаћин свуда међу људма браћом својом фалио и одмије-

нио, унуцима поносио и дичио, одмлацима дичио и китио како што се дичи и кити Бурђев дан листом и зеленом травом а Спасов дан љетом и цвијетом и Божијем свакијем благодетом! Да Бог да нашему брату домаћину у свачем срећу добру, сретну и берићетну, пуну и богату; да му рало оре у дубоко, а стадо иде у широко, да му је шљеме тврдо, од земље високо. на зиду стасито, а на далеко гласито! било му темељито, прије земана непромјенило, а кад би се са земаном и промијенило, Бог га споменуо, Бог му помогао, и нико му наудит не могао! Да Бог да и велика милост Божија, које год наш брат домаћин сјеме из дома износио, и преко кутњег прага преносио, те га десном руком махао, махао га десно, било му сретно; махао лијево, родило му лијепо! Господ му Бог пуштавао и угађао по њему; од неба му росило, те му добро и лијепо родило, у дно му се бусало у сриједи трсало, на врху класало! на гумно много било а у кућу споро и берићетно, а од Господа Бога благословено! да Бог дарује да наш брат домаћин у свом дому а под

кутњем крову сабира и дочекива врсне и изабране људе, патријаре и владике, попове и калуђере, кумове и пријатеље, добре јунаке своју браћу Србље, ниште и убоге, сузне и невољне, и свакога по лицу брата који се крстом крсти а Бога вјерује; врсни и изабрани доходили на глас и на његову лијепу част, а ништи и убоги на глас и сретњи удјелак! Жедна напојио, гладна напитао, гола ризом приодио а свакоме дао добар час и вољни напитао ове године како могао, а до године како би сам хтио и мислио! Когод му из дома ходио, лијепи глас по свему свијету носио, како што носи чела по медену цвијету! Са сваким се право љубио, и братски грлио! И већ куд ћемо даље? но нашему брату домаћину и његовој браћи и дјечи, роду и породи дај Боже лијепо и дуговјечно здравље!"

20. У здравље пријатељеко.

„Здрав си ми брате (поименце, или сине, поименце)! За здравље нашега сва-

кога кума и пријатеља, ортака и побратима, старога и младога, милога и драгога! Ђегођ нам је који, што нам их је ђед и отац стекао, и ми млади после њих, од сињег мора до тихога Дунава, и од које-гођ који вјере и закона био, а нашему дому и нашему роду добра хтио, свакоме Бог помогао и свакога у напријед помакао, колико је воља милога Господа Бога, ако Бог да! За здравље све госпoде ове! који су доспјели и приспјели ове године да Бог да и лијена милост Божија да дођу и приспију и до године, и много љета и година, а све за нашега живота, ако Бог да! који ли ни кум и пријатељ није дошао и приспио ове године а жудио да дође и приспије, Бог удијелио да дође и приспије, на свако мјесто ће он срећу благо дијелио, ако Бог да! Вазда мој брате, наши кумови и пријатељи напијали и Бога молили у наше домове за наше здравље, а ми са земаном Божијим у њихове домове за њихово здравље! Помогао Господ Бог нас и наше кумове и пријатеље; ђегођ ми и наша ђеца за њих чули, отоле се поздрав-

љали, ће ли се на путу ил на дивану ви-
ђели и састали, и отоле се поздрављали,
један другом о части и добру радили, у
лице се љубили, један другог за здравље
питали добријем срцем а правом љубави!
Да Бог да и лијена милост Божија да за на-
ше кумове и пријатеље вазда чујемо до-
бру узданицу, а такођер и они у нас! Да
Бог да, да ће гођ био врсни род, а бога-
ти дом, прави ришћанин, а снажни Србин,
неки нам био суђени кум, а неки прави
пријатељ, неки ортак, а неки побратим!
Помогао јаки Господ и нама и њима са
сваке стране а с небеса најбоље! Да
Бог да и милост Божија с кумовима се ку-
мили, све с драге воље, без никакве нево-
ље; с пријатељима се пријатељили с чи-
стом љубави по ћару, по гласу и по за-
кону Христову! старе да држимо што нам
је стекао ђед и отац, а нове и стретне да
прифатимо по заповјести и вољи Божијој,
да се наши кумови и пријатељи кажују и
познају на дивану господскоме, на мегдану
јуначкоме, на сабору братскоме, по имену
поштенome, по кољену јуначкоме, по кеси

пуној и сабљи бриткој и по свакој доброј и честитој срећи, како се познаје и да-ница звијезда међу свијем звездама на истоку јутренеме! И већ куд ћемо даље? По нашијем кумовима и пријатељима дај Боже лијепо здравље, на путу добар ђар, међу људима поштен глас, а најбоље Бо-же помози нас који смо овђе данас! И здрав (по имену)! надај се (по имену)!"

21. За честитост збора и сабора.

„За славу и похвалу нашега збора и сабора светог (поименце свеца који се слави)! Ђегођ се састајали и радили, добро сатворили и учинили; збор ни био збором, а договор договором као међу сретном и честитом браћом Ришћанима, ако Бог да! Ни којој се крајини ријечима не молили, ни асрама одкупљивали, ни са снагом покорили, но свакој обранили, пријатељима језиком из уста, душманима оружјем из рука, оштром сабљом, јаком миш-цом, добром згодом а све с помоћу Бож-јем, ако Бог да! За здравље нашега цвијета насред бијелога свијета, цркве Јеруса-

лимске, дивне наше Ришћанске богомоље, за коју се сваки прави Ришћанин Богу моли и у њу прилог носи! да јој јаки Господ Бог помаже и избави из персијанске руке, ако Бог да! За здравље свијех нашијех околних цркава, манастира! Ђегођ је која сваку ни Бог помогао, да нам буду бијеле и лијепе, окићене и оружане, с двора клаком и каменом, а изнутра сребром и златом, крстима и иконама, а најбоље милом браћом Ришћанима као у права и сретна мјеста Ришћанска ако Бог да! За здравље нашијех свештеника, који напријед иду, цркве отварају, летурђије поју, и за нас грешне Богу се моле, молитва им пријатна била у Господа Бога, ако Бог да! За здравље нашег околног капетана, кнежева и витезова, брзића и младића, трговаца и путника, копача и орача! И за здравље свакога јунака брата Ришћанина вољнога и невољнога који је у вољи. Боже га подржи, који ли је у невољи, Боже га из невоље избави да се браће нагледа, да се сунца огрије, да се вина напије и да му Бог да власт и област цак данас нама у нашега брата домаћина!“

22. За софре, образа и ушанка.

„Здрав си ми брате (поименце), здрав! За здравље ове поштене софте и поштенних образа! Ко је ову софру поставио поштен му образ био! Да Бог да, ко је поставио ове године, постављао је и до године пуну и честиту, сретну и богату, много љета, а све за његова живота, он и његова ђеца након њега ако Бог да! Врхом је стављао, равну дизао, пуну и богату, сретну и честиту, ако Бог да! И часно сјели а поштено устали! помогао Бог сједећи и устајући, а вазда на оном мјесту сједали с ког могли лако устати! И кад ти дође ова чашица и ова здравица, по ње попи сједећи а по ње стојећи, и здрав си ми; здрав!“

23. Гости домаћину на расшанку.

„Здрав, брате домаћине, здрав! За нашега доброга пута, а нашега доброга ошанка! и фала на лијеној части и братској љубави!“

24. Кад се пије у друштву каџоме.

„С ким данас и вазда, ако Бог да! Часни брате, лијена ти фала! Богородица ти сваку срећу дала! Ти вазда пријатељу служио, а никад код браће не тужио! Помогао ти јаки Господ Бог и сваки Божји дан и год! Окле ову чашу наточио, Бог ти самоседмом наспорио! свети Саво руку наслонио на свако мјесто с ког свога частио! Бог ти даровао свега доста, да се не стидиш честитог госта! Ти примицао чашама пуним, тебе јаки Бог здрављем добрим! Ти мене помакао са овим цвијетом, а тебе Господ Бог житком и напретком! Ти мени пружио у руку, пружио и теби Бог срећу у дому! Примакли ти коњи на путу, а волови кад били на тегу, овце и кравице на млијеку, а челе с медом у уљанику, и свака честита срећа на свијету!“

25. Домаћину.

„Помози Боже, у име Божје, састали се код тебе брате домаћине! Бог

ти даровао шеницу до шенице, житницу до житнице; мало текао а пуно стекао, а што стекао све изио и попио с кумовима и друговима, у твојој кући за софром сједећи, а милога Бога фалећи! Красио Господ Бог дом твој, плодио се у земљи плод; стадо ти се ширило, и из њега вадио сир колико брашњени млин; увек частио, а Бога фалио, увек точио а никад источио! браћа те миловала и из далека тебе долазила, коње добре доводила и срећне гласове доносила: од Бога милост, од срца радост, а од старих свештеника благослов! Чуј, брате, домаћине! Ђегођ ходио свуд срећу наводио, и твом дому доносио! на дому ти двоје врата било, на која ти врата приступали кумови и пријатељи, она ти врата вазда отворена била; а на која ти врата приступали злотвори, она ти врата драчем зарасла, тер не могли приступати ни тебе наудити! Бог те сачувао каловита луга, мало вриједна друга! Турчина зулумћара и његова белаја и свакога зла! И ова мени а друга теби.“

26. Домаћину.

„Здрав брате домаћине! Бог ти дао част папе Римскога и Владике цетињскога, два бана Паштровића и четири властелиновића! Колико је на ову мајулики писми толико ти Бог дао сини, колико шари толико Бог ти дао снахи, да се њима дичиш како море дулином, како небо висином, како поље ширином, како лисица мудрином, како зец брзином! Бог те сачувао Османа диздара и крива кантара, попузљива моста, подругљива госта, пртене вреће и зле среће! Више куће ти стог, на њему ти сједио Господ Бог; свакоме дјелио некое капом некое шаком, некое врећом, а тебе домаћине, и капом и шаком и врећом и сваком добром и племенитом срећом!“

III.

Здравице херцеговачке.

...

1. Кад се ракија пред ручак пије.

Добра ракија, а боља срећа, данас и
вазда, ако Бог да! Ракија радост, ово нам
била највећа мрзост; њу пили а зазда се
веселили! У чиј смо дом, помогао га го-
спод Бог! њега и његове синове и си-
новце, браћу и рођаке његове, кумове и
пријатеље, ове ође и све друге, који ни-
јесу овђе, до године дошли а нас здраво
нашли, да Бог да! — Које пријатеље Бог
нашему брату домаћину до сада даровао,
то му и подржао, а к овим друге оваке

врстне банове, кумове и побратиме и браћу Србе подарио, да Бог да! Сад сви здраво и ја с вама!

2. Кад се другом ракија пије.

Писмо првом, а ово ћемо другом, да Бог да! О чем' гођ радили, од зла се и муке бранили; Бога се бојали, душе не огријешили; у цркву одили, православну литурђију слушали; живе помињали а мртвијем спомен чинили; људима се не омразили а образа не оцрнили, ако Бог да! Душманину се не умолили, но јуначким оружјем вазда бранили и обранили, да Бог да! И здрави, браћо! свак као ја по двије, да нам криво није.

3. У славу Божју.

У име Риста и свете Тројице и свете Богородице, а у лијепу Божју славу, да нам помаже јаки Бог и лијепа његова слава да Бог да! Ми њу славили и поми-

њали на земљи, а она нас на небесима и у царство небесно, да Бог да! Од грјеха нас избавила, и ка спасенију окренула; спасао нас Ристос и Богородица, која може, да нам' поможе, ако Бог да!

4. У добри час од ручка.

Да сједемо на ручак у велики добри час, да нам поможе Бог, а намјери најсретњи час, овђе и свуда, сад и вазда, да Бог да! Ђе гођ се састајали, ту се веселили, пили и здрави били, у љубави дугој; вазда се миловали, и један за другог питали, по поштену гласу и образа свијетла, да Бог да!

5. У бољи час од ручка.

Оно писмо у добри час од ручка, а ово ћемо у бољи; оба добра, оба нам помагала, а боља прискакала, да Бог да! Помогао нас господ Бог и данашњи свети Никола (или који буде,) домаћином дуго и

за много здрави били, и у његови поштени дом вино пили, да Бог да! Помогао нас господ Бог и ови поштени дом, и здрави сте!

6. У славу свеца онога дана.

Писмо у красну и лијепу Божју славу, па писмо у добри и у бољи час по Божјему закону, а српскоме адету, а сада ћемо пити у славу светог Николе (или који буде), Божјега угодника домаћинова крснога имена, да му ускрсне и поможе на свако страшно мјесто, ће га призивао и када му се молио да Бог да! Домаћин га, наш брат славио пуњем и проскуром, а он њега сваком срећом и берићетом, а највише јуначким здрављем и весељем, да Бог да! Славу славио, она га и помагала; врсне и биране кумове и побратиме сабирао од добре воље а без невоље да Бог да.

7. У домаћиново здравље.

Пописмо у славу Божју по једну чашу и сваку редњу нашу, а сада ћемо напиту у здравље нашега брата домаћина, а за његов житак и ужитак, живот и добро здравље његове поштене главе, његови синова и синоваца, унука и омладака живот и лијено здравље, ако Бог да! Нека нашега брата домаћина и његови синова и синоваца јаки Бог и данашњи дан дуго и за много и у свакој срећи придржао! Дичио се ш њима као даница на ведру небу, и китио славом и поносом као гора Ђурђевданом, а бостан ружом и босиљем, да Бог да. Који гођ рад радио ода зла се бранио, нико му не наудио. Испод његовога јакога и високога шљемена износио двадесет и четири сретња сјемена, да Бог да. Под жарко сунце пред тежака и сељака сјеме сијао, а Богу се молио, плуго му широм гонило а рало с миром у дубину ронило; окретало се источном и западном, Бог му давао, а Бог му помагао, да Бог да. Од неба му росило, а од земље родило; било му у класу класато, а у

бусу бусато, а у трсу трсато, а у гувну рпато, а у амбару много, био му хаир и берићет, да Бог да. Клас му отезао и претезао од Божјега дара и бухара, а од земаљскога рода да насити вољна, и ко се гођ гости говорио: да Бог прости. На његову поштену софру дочекивао ништа и убога на поштење и глас, као данас нас овђе, ако Бог да. Свакоме чинио част и удјелак; свакоме дијелио, никад му не пресушили, а највише себи оставио! Ко гођ му дошао пјевајући, од двора му пошао пјевајући и играјући, рука пунани, срца весела, а образа поштена. Свак му долазио на изобилну част а на поштени глас сад и вазда, да Бог да.

8. Домаћин у здравље пријатељима.

Фала брате Делибаша, како ти данас напио, тако Богу услишио. Која се данас овђе међу нама рекла, та се у амин код господа Бога стекла, да Бог да. Ви мене (т. ј. сви, јер делибаша, који сједи у чело трпезе, сам за све напија) напиште у

моје здравље, а вама Бог удјелио и здравље и весеље, а ја ћу напити у ваше поштено здравље, срећу и напредак. да Бог да. Ви, како дошли у мој дом ове године, дошли и до друге за године дуге, ви у мене а ја у вас вазда на сретње и честито мјесто, ако Бог да. Љубили се као крух и вино, а миловали као права браћа, а нас све Бог и његова милост. За здравље и дуги живот свакојега мојега пријатеља и побратима, кума и друга, који се је овђе намјерио, и који није могао приспјети ради дугога пута а посла крута, да их поможе Бог и Богородица, која може и хоће, ако Бог да. Које на дому, да ради о добру, а ко је на путу, да га Бог пропусти и здрава своме дому поврати, пунани рука а среће веселе, да Бог да. И куда ћу даље, но нам Бог дао здравље, и сви здрави и ја с вама.

9. Да Бог подржи пријатеље а покори душмане.

Здрав брате домаћине, ти напи нама и у наше здравље, те нас задужи

чашћу и поштењем, а ми тебе сад напијамо, и у милоснога Бога желимо, да ти Бог уздржи све досадашње пријатеље, кумове, побратиме и ортаке, које ти је Бог даровао, од баба ти остали а ти прибавио: Бог ти их придржао и друге примакао. Они се с тобом валили и дичили, а ти шњима дичио и поносио ако Бог да. Богу се молио, и што му ти молио, то ти угодило; душмане ти покорио, да ти под ногама буду као коњу чавли и поткови; никад им се капом у руци не умолио, но вазда јуначком мишицом као сретњи и честити обранио, да Бог да. Кад гођ се одњи бранио вазда ти сабља сјекла а пушка налила; ће сабљом мануо, ту и пресјекао, а ће пушком омјерио, ту и погодио, да Бог да.

10. У здравље домаћице кућне.

Сваку писмо, написмо и до капље оциједисмо, а ову ћемо сад за здравље наше сестре домаћице, која је ову част нам приправила. Да да јаки Бог и данашњи

велики дан свети Никола (или који буде), да оваку част приправља дуго и за много, имала је окле износити а имала пред ким ако Бог да! Пуну софру метала, равну је дизала, и свак рекао: „овђе би доста, да јаки Бог прости дом и домаћина! За здравље њезини шћери и невјеста! шћери удавала за врсним и прибраним Србима о првом вакту и земану, а невјесте јој рађале сретњу и честиту унучад, а највише мушкије глава, ако Бог да! И здрава банице, домаћице!

11. Кад се дижу иза Шрице.

Све написмо, и у славу великога Бога а у здравље домаћиново изобилно једосмо и писмо! дође вакат, да и млађијема мјесто чинимо. Здрави, браћо! Часно сјели а поштено устали! да нам поможе Бог сједајући и устајући и на свако мјесто, да Бог да! Што ми похарчили у ови поштени дом, то намирио господин Бог са-моседмо, са сваке стране, а с небеса најбоље, да Бог да!

12. Хад званице Полазе.

С Богом остај, брате домаћине! Ти си мене угостио вином и ракијом и господском софром, а Бог тебе славом и поштењем и јуначкијема главама највише, да Бог да! Што ми похарчили, свратит' не могли, Бог ти самоседмо намирио! Здрав си ми и фала ти на част и на љубав, и с Богом!

13. Ка уставке Крсног имена.

С Богом остај брате домаћине! Ти си мене угостио вином и ракијом на твојој госпоцкој софри, а Бог тебе славом и поштењем, а јуначким главама највише да Бог да! што ми поарчили, а одвратит' не могли, то ти јаки Бог самоседмо са сваке стране, а с небеса највише, самоседмо намирио. Здрав си ми и фала ти на част и на љубав. Заврши: сад остај на здравље!

14. Главна напишница на свадби.

Стари свате господине, добро ти си-
једе! Когођ је од бремена доброћа, све
трчи чела на љепоту цвећа, тако и ја све
к тебе те тебе. Ја идох по свијету ка и
чела по цвијету и тражих не ћу ли од
тебе бољег наћи, а ја не могах ни ка
тебе камо ли бољег од тебе, кад је мене
свако добро код тебе. — Сад да си ми по
здрави здрав каконо бих и себи рад! Пи-
смо најприје у добри час од обједа, па
писмо и у бољи час, помагао Бог и добри
час! а ово сад трећом нек буде с најбо-
љом срећом, с молбом пресвете мајке
Богородице која стоји на престолу не-
бесном, те се моли Богу за прави род
ришћански а најбоље за нас који смо
овђе данас. За здравље оба домаћина, на-
шега и нашега! Веселе им било сретње и
честито да Бог да! И за здравље свију
нас који смо се у ови поштени дом са-
стали данас а под поштени кров; била
нам срећа на састанку као Ристу и Јо-
вану на Јордану! вазда се састајали а
вазда се као крух и вино љубили, и без

мита миловали! За здравље оба племена, нашега и вашег. Да да јаки Бог, да наше и ваше племе буде племенито, на далеко гласито, од Бога родно а сретно и честито! Бог, нашему и вашему племену удијелио у свачем срећу и берићет (напредак) као у права и сретња мјеста ришћанска! За здравље нашије племеника и уговорника који су ово склопили и вјерили. Да Бог да вазда буду о народном добру и поштењу радити, а међу својом браћом и туђом крајином стимани и међ' бираном господом призвани и стимани, а од Бога помиловани и потпоможени! никому се не молили но свакоме јуначки одговорили: — на дивану језиком, а на мегдану оштром сабљом, јаком мишком и добром згсдом а све с помоћу Божјом! — И здрав си ми брате! за здравље нашега кола и поља; коло нам вазда пјевало а поље рађало вином и шеницом, наше се-стре мушком ћечицом, а планине урдом и тјеницом; наше зграде овсом и купусом, ливаде ћетељином а поткутњице бјелицом шеницом; уљаници медом и воском а све с Божим благословом да Бог да! Наше се-

стре и невјесте у честитим кућама одиле а свуд коло водиле, по колу се гиздале, свијем колом њихале, образа свијетла а гласа поштена и оглавља бијела; у колу веселе биле пјевајући и играјући, мушка чеда грлећи у наручја их носећи а до оружја их саставили а у људе умјешали, а на они свијет душе им мјеста уфатиле као правоме ришћанском закону! Сад што ћу даље, но опет ти фала мој брате стари свате, а спаси нас Ристе и Богородице!“

Послије ове здравице, стари сват од сватова окренуће се к' војводи и рећи: чуј ме о војводо моје десно крило! а добро те свако чуло и виђело! Ево ми овамо почесмо нешто трговати и трговасмо, и фајду дијелисмо, од које и вама даље дијела учинисмо, него гледајте и ви кад станете дијелити, немојте нас заборавити као што нијесмо ни ми вас и нека вас чујемо соколе!“

Тада и војвода с пуним бардаком у руци напије старому свату од дома: Здрав си ми бане стари свате. За нашега доброга дошаства а вашег сретњога и поштенога нашаства! да Бог да и лијепи ми-

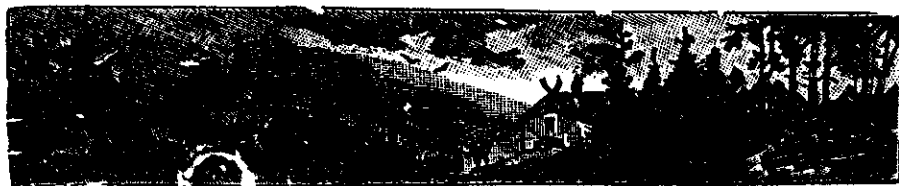
лост Божја да данас буде дошла с нама а к вама свака добра и честита срећа која ће нас по земаљском адету сложити и смирити, рукама загрлити и братски шљубити. Да Бог да ови лијепи и честити састанак наш да буде срећан за нас и за вас вазда се љубили а никад не омразили; и Бог дао нама на нашем поласку добар час а вама весели останак, и благодаримо господине стари свате на вашем поштену разговору, госпоцкој софри, и свој браћи настојницима које смо нашли код нашега поштенога брата домаћина. Сад да си ми здраво и весело са свом овом дружином!

Сад ће војвода од дома, који шједи уз војводу од сватова одговорити на ову здравицу у мјесто старог свата од дома, овако: „Фала друже десни, а у Бога сретни, вазда здраво био и у сватове одио, с десне стране седио, весело вино испијао, а дружину, како прави сват јуначио и соколио. За здравље оба наша стара свата, да Бог да вазда били стари сватови, врсни банови, брацки цвијетови а земаљски кметови (сутци — добри људи.) Да Бог да,

да здраво до старе старости а у свакој радости буду и при здравој памети и да вазда шједе под косе сиједе, у богату севу а трпези у челу; господа их поштовала и прибирала, краина им у очи гледала, бешједу им слушала и међу браћом била им послушна а од Господа Бога услишана! Помогао их Бог и њихов род и њихов дом и свијех нас који смо овђе данас! Па за здравље и добри живот домаћинови пирница и узорница. који гођ се јунак данас овђе десио свакога Бог помагао и у напријед помакао, колико је воља и милост његова да Бог да! Здрав барјактару! здраво ми одио вазда барјак носио; барјак ти трептио. а ти под њим као пеливан левио; здрав ми био, јуначки га вијо како би сам хтио и желио! — Првијенче, брате! здрав си ми и ти мој брате мили! вазда ми први одио, а за собом овако јуначку и поштену браћу водио; здраво их дома доводио и весело наодио! Здравно ми био као што бих и себи желио, кад ти дође ова здравица, пригни шједећи а одмакни стојећи; коња уздај а више се у пићу не уздај но на ноге соколе! пут трчи а сватови вичу!

15. Војвода од свашова одздравља војводи од дома.

Фала друже, фала врсни витеже! Што год смо до сад радили и диванили и за чије здравље испијали, Бог све услишио, а лијепа милост Божја помогла и сваком у свачему прискочила! А сад брате красни и витеже српски здрав си ми па опет здрав! За здравље нашије дика окићени Ђевера, да им Бог да, да вазда на путу иду а с пута окићени враћају, пунани рука а срца весела. Па за здравље брата нашега, суђенога и сретнога милога друга кога смо сада к нама придружили и своју руку узели (Ђевојку)! Да Бог да и лијепа милост Божја, кад кренула из свог рода да крене у добри час, а кад дође к своме дому у бољи час, а на поштени глас; да Бог да угодила својему дому као што је роду угодила! Излазила да Бог да, међу друге оглавља бијела а образа свијетла, каконо средње и честите шћери ришћанске, и да јој Бог да лијепу чест, синова шест и шћери двије да јој криво није, и здрав!

IV.

Дубровачке здравице.

...

1. За прву чашу при обједу.

„Објед добар, срећа боља, поштен домаћин, весели му пријатељи. Пријатељи долазили а домаћина у лијепом здрављу вазда находили. А ово крсно име, које јунак слави, да Бог да прославио га са миром Божијем и са часом добријем; вазда му јунаку (домаћину) у весељу долазио а у бољему га остављо за пуно љетах и веселијех годинах ако Бог да! Здраво господине пароче! (попе) здраво домаћине! здраво домаћинови пријатељи и ја с вама.“

2. На другој чаши.

С овом другом а с љубави дугом, да
сте ми сви здраво и весело.

3. На трећој.

С овом трећом, а с добром срећом, по-
могао нас Бог и свети спас у велики до-
бри час! Здраво да сте пријатељи.

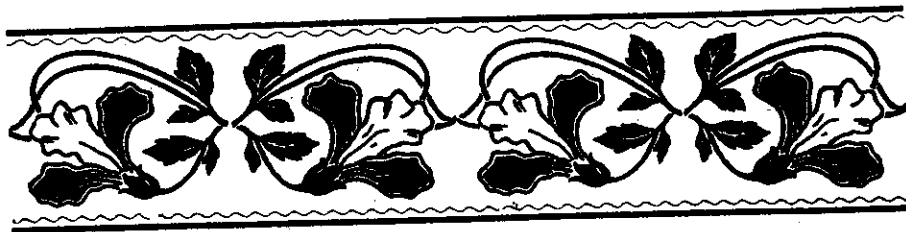
4. У славу Божју.

Помози Боже! Сунце нам на исток а
господин Бог на помоћ. Помози Боже, ве-
сели Боже у дом домаћина и његове ку-
мове, и његове пријатеље који су му овђе
и друговђе и на све четири стране да би
му се вазда купили на пуну сопру (софру),
на добру вољу, на поштен глас, на свије-
тал образ; до сад добро а унапријед бо-
ље, а подржи му их јаки Боже и овако.
Дај Боже нашему бану домаћину хајер и
берићет у његовој муци, у тврду вољу и

брзу коњу, у пуној ћеси и веселој срећи; ћеса му напредовала, а срећа му се вазда веселила. Куд год наш бан домаћин одлазио, од свуда к свому двору долазио; пред двором вољне и невољне находао, вољне у двор уводио да му вино пију, благо благују, Бога моле и о свакоме добру зборе; невољнијем пред врата износио. Који зलोвољно дошо од двора му весело пошо, рукама пунанима а срца весела, путем ходи, Бога молећи а лијепо зборећи: добра господара, добре господарице, добро ти ми је удијелио, њему Господ Бог од свуда а с небеса најбоље! — Дај Боже да би наш бан међу браћу и дружину долазио, мјесто му чинили, част му наносили, нека би пријатељ имао гајрета; да би наш брат домаћин у цркву ходио, праведно се Богу молио, да би задужбине дијелио, прилоге остављао што би јак био, све од својега труда, а од Божега дара, а вазда му Бог на помоћ био: Дај Боже нашему брату домаћину свега до воље а без невоље: круха, вина, меда, млијека, сребра, злата и свакога добра од тебе Господине послата; понајвише здравља јуначкога су чијем би

се у младост дичио, у старост хранио, и господара Бога славио и хвалио. А највише Боже, дај му чисту душу на умрли час како му је била и на крштени дан! Бана домаћина ово крсно име св. Стјепан у здрављу заскочило, а бољему оставило од ове године, а од године док буде воља Божја, а пожуда срца његова. Данашње свете мисе, које су се пјевале по пуку у народу хришћанском, да буду од користи и на небу Богу од славе и мртвијема душама за спасење а на земљи живијем јунацима на здравље и весеље. Боже дај, свети дио онomu који је на њима био и који није био. Теби се молимо! А што ћу вам даље? Од Бога вам лијепо здравље! Више је Божје створење но моје говорење! Него ову чашу прву напит' ћу у велику славу Божју, да поможе Бог и велика слава Божја свакога брата хришћанина који се крстом крсти, у цркву ходи, а право се Богу моли: помози га Боже и велика слава Божја! — А ову ћемо другу у име Господиново, а у здравље домаћиново и његова тврдога шљемена, а под њим здравога шјемена; нека би се овди находио

вазда господар човјек, госпођа жена, који би куће градили, винограде садили, крсти-ли, вјенчали, женили и удавали, од свако-му добру родили, а своје души не огрије-шили, а да им је Бог на помоћи! — А ову ћемо трећу у име пресветога тројства које раздијели небо и земљу а содружи нас браћу кршћане. Да поможе Бог и све-то Тројство свакога брата кршћанина и поморца на мору и ратара у пољу, сужни-ка у сужници, невољника у невољи, стар-ца у старости и нејака у нејакости, помо-гао их Бог и свето Тројство. — А ову ћемо четврту у име тужнијех и невољни-јех: који је јунак у тузи, невољи, да би се од туге избавио, коња најахао, сабље на-пасао, а науживао данах и јунаках, а еда му Бог у помоћи! А ову ћемо пету у име сопре и образах: сопра добра и свијетла а образи часни и поштени који за њоме хла-дно вино пију. И здраво си домаћине и сви домаћинови пријатељи!

V.

Црногорске здравице.

...

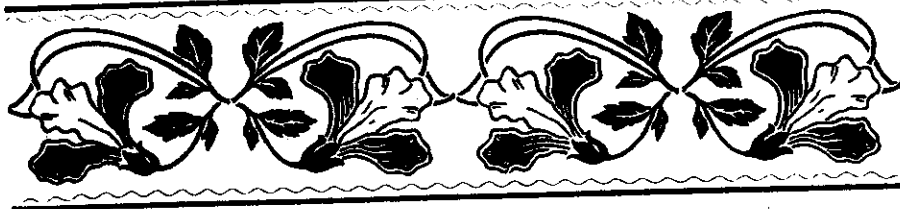
1. У славу Божју.

У велики добри час, а у љепу Божу славу; за здравље светог (долази име свеца) светог Николаје, путника, и свете Госпође и светог Аранђела, светог Ђорђе и све светаца, Божије угодника, који сједе око престола господњег, да могу овога брата домаћина и његове пријатеље, ће је гођ који да му ји сачува и да му помогну; ако му који не би био пријатељ, а оно, да му Бог обрне да му и

они буду пријатељ. Здрав домаћине у
твоје здравље и онога, који ти добра оће.

2. Домаћину.

Да ни га Бог сачува, њега и његово
пљеме, његове сјеме, кудјен му рало оди-
ло тудјен му сјеме родило, да му се сјеме
сјемени, а људско најбоље!

VI.

Босанске здравице!

...

1. Домаћин делибаши служећи ракију.

„Здрави сте, моја лијепа браћо, десно и лијево све нам било срећно и лијепо, дарово Господ Бог. Да почнемо ракију пити и срећу добити, ракија радост, а Бог милост, милов’о Бог ови дом и у дому домаћина, и његова кума и пријатеља и узваника и намјерника; срећни приходници а у срећан дом са великом срећом и благословом Божијим и с берићетом много даров’о Господ Бог. Гдје приходиле званице ове године, да Бог да и до године и до суда праведнога доклен је сунца и мјесеца у радости до старости, а у братинској љуба-

ви до вијека, има ко и има коме долазити даров'о Господ Бог. Здрав делибаша, ето ти је у руци, па се никуд не туци! За сутрашњег данка Христова празника мојега крсног имена да нам осване на велику радост, да обрадује ови дом и домаћина и све његово добро око њега даров'о Господ Бог.

2. Делибаша за дућу љубав.

„Здрави сте, моја браћо! Ево опет мени чаша дође, нека знамо да смо се обредили, да нас није ког домаћин прескочио чашом? Чаша друга, а међу нас љубав дуга, а честита срећа до вијека даров'о Господ Бог. Да Бог да и милост Божја ће год по двије чаше пива браћа пила, свака се добра срећа вила, а највише изобилна радост данас међу нас у нашега домаћина даров'о Господ Бог. Чаше по двије, да нам Господ Бог душмане побије, а повиси и пошири кумове и пријатеље, колико је воља од милога Бога, дарово Господ Бог! Што је чаша втора, да нам је

боља ора, да нам Господ Бог повтори мирност и благост, изобилну радост, сјутрашњи празник домаћинско крсно име, да нам осване на велику радост, да обрадује ови дом и домаћина и његово све добро око њега даров'о Господ Бог.“

3. Делибаша у добри час.

„Час добар, а у добри час данас међу вас. Здрави сте ми, моја лијепа браћо, десно и лијево, све нам било срећно и лијепо, да почнемо и ракију пити у велики добри час, а по закону Христову, даров'о Господ Бог. Првом а срећном да нам буде са великом срећом и с благословом Божјим и данас и вазда, даров'о Господ Бог.“

4. Делибаша куму.

„Здрав си ми куме десни друже, а помози нам Боже сјутрашњи празник, домаћинско крсно име на радост, а Бог ми-

лостив за помоћ, да нам осване на велику радост и обрадовање, да нас дарује и обрадује, да нам смете проклетог душманина и пексијана, који нам о злу мисли, да се о себи забави, и да нам Буде Господ Бог милостив.“

5. Хум да нам Помоћне Крсно име.

„Старијим метаније, и поклон ти имамо, које гласе гласио и Бога молио, Бог ти мољеније услишио, Бог ти милостив на помоћи био, и теби и домаћину и нама око вас даров'о Господ Бог. Што си поменуо домаћинско крсно име, помилово вас Господ Бог и Христов празник, да нам крсно и поможе. Здрав брате! (који је на реду).“

6. Хум за честитију срећу.

„Делибаша, поклон ти имамо, које гласе гласио, Бог те услишио, а сагрјешеније опростио. Што си напио за сјутрашњег празника, домаћинског крсног име-

на, да нам осване на велику радост, да Бог да, да обрадује и вас и нас око вас, чаша друга, међу браћу честита срећа, дарово Господ Бог.“

7. Домаћин делибаша.

„Здрав си ми делибаша, брате! ево и мени дође чаша друга, да нам буде љубав дуга, а честита срећа до вијека, дарово Господ Бог! Све ћемо за сјутрашњега празника, мога крсног имена, да нам осване на велику радост и на мирност дарово Господ Бог.“

8. Делибаша за славу Божију.

„На ноге се браћо! у име Бога и лијепе вишње славе Божије, која може да нам поможе“.

„О моја браћо, десно и лијево, све нам било срећно и лијепо, даров'о Господ Бог. А ову ћемо у име Бога и лијепе вишње славе Божије, која може да нами по-

може, и пресвете Тројице јединосущне и нераздјелиме: оца и сина и светогa духа, која може, да нами поможе. Једа Бог да и милост Божија, да не оскуде лијепа вишња слава Божија од овог дома ни од једнога хришћанскога ни дома ни род, досуда праведнога и вијека скончанија, дарово Господ Бог, већ се вазда слава славила а Бог молио. Господ Бог нам на помоћи био и слава и данас и вазда, даров'о Господ Бог. Који је јунак славио ове године и до суда праведнога; који јунак не мог'о а жудио да мог'о и њему Господ Бог помог'о. те и он славу славио, крсне свијеће палио. и њему помог'о Господ Бог и његово крсно име и слава и славна св. Тројица и данас и вазда. Што смо поменули св. Тројицу помог'о нам Бог и света Тројица. Ако ми њу када заборавили, јали у лудости, јали у пијаности, јали у какијем мукама, јали у турскијем рукама, она нас не заборавила већ нам онда била најскорашња и најбоља помоћница, а од сваке муке заступница, руку нам додала, муке не дала, из кала извадила, на праведна дјела наставила са оваком браћом

саставила, саставио Господ Бог свако добро у ови дом, нашему дому и домаћину и нашему лијепому састанку, који је овђе и другође и данас и од данас до вијека, даров'о Господ Бог“.

9. Делибаша домаћину.

„Здрав ми буди домо домодаре, кућни господаре! За сјутрашњег празника твога крснога имена, помоћника твога и нашега. Да Бог да и милост Божија да ти крсно име поможе, и теби и нама око тебе, дарово Господ Бог“.

10. Домаћин десноме куму.

„Здрави сте моја лијепа браћо! У име Бога и лијепе вишње славе Божије, која може да нам поможе. Делибаша! поклон ти имамо које гласе гласио, а Бога молио, Бог ти мољеније услишио и сагрешеније опростио, нама грешнијим на помоћи био и данас и вазда. Што си поменуо Бога и

свету Тројицу и лијену вишњу славу Божију, помог'о нам Бог и слава и св. Тројица, била нам на помоћи и по ноћи и на сваком стралином и слободном мјесту, дарово Господ Бог! Што си поменуо моје крсно име, ти поменуо данас на земљи, а сам Господ Бог на небесима. Ако ми слудили нашом лудошћу исправио Бог својом милошћу.

11. Хум званицама.

„Делибаша, поклон ти имамо; које гласе гласио и Бога молио, Бог ти мољење услишио и сагрјешенио опростио. Што си поменуо Господа Бога и лијену вишњу славу Божију, помог'о ти Господ Бог и лијена слава Божија и данас и вазда, даров'о Господ Бог! Што си поменуо Бога и свету Тројицу и домаћинско крсно име, помогао ти Господ Бог и лијена слава Божија и св. Тројица. И свој се браћи поклањам са славом и законом, старијему као и оцу, млађему као и брату.“

12. Делибаша младој званици.

„Здрав си ми мајке сине, а сиви со-
коле! понајприје за нашијех мирскијех цр-
кава живота и доброга здравља, дарово
Господ Бог. Здрав си ми! За наше Јеру-
салимске цркве, цвијета насред бијелога
свијета, која нам сјајно служи летурђију
од истока до запада свему роду и народу
хришћанскоме. Здрав си ми мајке сине!
За нашијех осталијех цркава и манасти-
ра, живота и доброга здравља, дарово Го-
спод Бог! Које су узгор, Господ их Бог
узгор и подржао и на много љета пожи-
вио нашу браћу и наш лијепи народ хриш-
ћански дарово Господ Бог, те се у њима
појала часна летурђија као дослен, онако
и ослен, док је сунца и мјесеца, и суда
праведнога дарово Господ Бог! А које су
се цркве обрушиле и оброниле самилово
се Господ Бог на хришћански род, те да-
рово добру годину и бољу господу, те се
и оне поградиле и покрасиле с двора кре-
чом и каменом, а изнутра крстима и ико-
нама. поповима и калуђерима, титорима и
приложницима и браћом Хришћанима, те

се и у њима опојала часна летурђија, као у сретнијем и праведнијем, дарово Господ Бог! И здрав си ми мајке сине, а сиви соколе! Што смо нарекли за наше мирске цркве Јерусалимске, цвијета на сред бије-лога свијета, како нам је сијала доселен онако и оселен док је сунца и мјесеца и суда праведнога, дарово Господ Бог! И здрав си ми мајке сине а сиви соколе! За нашијех стараца калуђера, живота и добро-га здравља дарово Господ Бог, који чају у камену, на камену, на штаке се посло-нили, и за наске се грешне Господу Богу моле и молили се вазда. Да Бог да и ми-лост Божија. да се Господу Богу и умо-ле те приведу своје стадо ка Христову спасенију, ђено почивају и пребивају ду-ше свете и праведне, дарово Господ Бог. Здрав си ми мајке сине а сиви соколе! За нашега господара домаћина, за његове живе главе и доброга здравља, да нам га Господ Бог поживи у радости на много љета. Здрав си ми мајке сине, а сиви со-коле! За његовијех синова, за његовијех синоваца, за његовијех брата, за његовијех братића, за његова свега свлада и стара и

млада, за његова свега рода и порода, пло-
да и племена, живота и доброга здравља.
Здрав си мајке сине, а сиви соколе! За
његова кутњегашљемена, житнога сјемена,
живота и лијепог здравља Здрав си ми
мајке сине, а сиви соколе! За његова ста-
да, за његова рала, живота и доброга здрав-
ља. Рало му ходило дубоко, стадо му хо-
дило широко; куда му рало ходило, туда
му свако добро сјеме родило; у пољу ше-
ница, а у двору мушка бјечица. Здрав си
ми мајке сине а сиви соколе! За његове
кесе, за његове среће, за његова коњица
и кириције, и за њега свега добра и оби-
теља, живота и доброга здравља. Што смо
напили за његова живота и здравља, да
му буде мушке и женске главе здраво и
весело, све му било здраво и весело, на-
родно и напредно, сретно и честито. С
кијем се кумио, кумио се од воље без не-
воље; Бог муда о воље задовоље, па ни-
кад не било невоље. С кијем се пријате-
љио, пријатељио се по наму и по гласу,
по оцаку бијелу, по образу свијетлу, по
љубави братинској, Бог му дарово кумо-
ва од врских и честитих домова, при-

јатеља од племенитијех радова, Бог му старе кумове и пријатеље поживио нове поновио, колико је воља од милога Бога, здрав си ми мајке сине, а сиви соколе! за јунака вољнијех и невољнијех, живота и доброга здравља, дарово Господ Бог! Који је јунак у вољи, Господ га Бог у вољи поживио и подржо на многаја љета. А који је у невољи, смилово се Господ Бог, те и њега из невоље избавио, с браћом саставио, хљеба нахранио, вина напојио, братинскијем разговором веселио, дарово Господ Бог! Здрав си мајке сине, а сиви соколе! За наше све српске браће и народа хришћанског, добре среће, здравља и весеља, среће и напредка да са свијем будемо здраво и весело, надно и напредно, срећно и честито. господом Богом благословено, дарово Господ Бог.

„Што смо напили за нашијех мирскијех цркава и велике цркве Јерусалима, цвијета насред бијелога свијета. и осталијех мирскијех цркава и манастира, свијех их Господ Бог подржо и поштова с браћом хришћанима с браћом, а са срећом с владикама и с патријарама, с по-

повима и с калуђерима с браћом Хришћанима, с титорима и с приложницима, до суда праведнога, а и вијека скончанија, док је сунца и мјесеца, све се појала часна летурђија а све по реду и по закону Христову, дарово Господ Бог! Што смо напили за нашега господара домаћина, за његова стада и рала, жито му родило, стадо му плодило. Што смо напили за његова кутњегашљемена и житногашјемена, кутњашљеме му било тврдо и темељито, без земана непромјенито, ако му кад било промјенито, било му срећно и честито дарово Господ Бог! Кад год испод свога кутњегашљемена износио двадесет и четири сјемена у поље међу воке и тежаке, крст на прси мето десном га руком махо, куд год га махо, свуда му га господин Бог даво, те му било житно сјеме у бусу бусато, у трсу трсато, у класу класато, на гумну много, у кући споро и берићетно, дарово Господ Бог! Што смо напили за његовијех брата и братучеда, сина и синоваца, унука и омладака, живота и доброга здравља, с браћом се хвалио, са синовима хранио, унуцима и омладцима ди-

чио и китио, како Бурђев данак миром и бехаром, од Бурђева до Петрова дана, даров'о Господ Бог. Што смо напили за његова стада: куд му стадо ходило по пољима и по планинама, и оно му се познавало по звонима многијем, по чобанима добријем, по благослову Божијем дарово Господ Бог! Планине му обијало, цвијет савијало, његову дому срећу и берићет доносило, дарово Господ Бог! Што смо напили за његове кесе и за његове среће, срећа му била срећна и честита, кеса му била пуна и богата, кад год се на своју кесу наткучио, вазда из ње докучио, свакоме добро учинио, а себи и својој души најбоље дарово Господ Бог! Гладна нарањено, гола придео, боса прибуо, жедна напано, свакоме добро учинио, и свак од његова дома срећу и берићет добио, а он од господина Бога, дарово Господ Бог! Што смо напили за његова коња и кириције, кад год му од свога дома полазио, долазио му радостан, обрадовао га Господ Бог! Коњиц му се заигравао, кириција попијев'о, његову дому корист и берићет до-

носио, даров'о Господ Бог! Здрав си ми мајке сине, а сиви соколе! За његове све војне срећице и мушке ћечице, живота и доброга здравља, и свега свлада и стара и млада, мушка и женска, што гођ му Бог дарово, оно му и поштово а на многа љета поживио, дарово Господ Бог! Што год возили и Бога молили, Господ нам Бог услишио у царство небеско, на мјесто помјестио, примка примак'о колико је воља од милога Бога. Ако ми слудили нашом лудошћу исправио Господ Бог његовом милошћу данас и од данас до вијека, дарово Господ Бог“.

13. Домаћин десноме друћу до делибаше.

„Здрави сте ми, моја лијена браћо! Чашом петом у име Бога и св. Петке и св. Неђеље, која може да нам поможе; и сувежниче остани с Богом и хвала ти на послужењу. А здрав си ми десни друже и сва браћо десно и лијево, све нам било сретно и лијепо. За домаћинскијех врснијех кумова а и пријатеља, живота и добро-

га здравља, дарово Господ Бог! С ким се кумио, кумио се од воље а без невоље по Богу истиноте, по Јовану светоте, по закону Христовом, по народу Српскоме; Бог му дао воље задовоље, те му никад не било невоље. С ким се пријатељио пријатељио се по наму и по гласу, по оцаку бијелу, по образу свијетлу, по љубави братинској, дарово Господ Бог! Гдје год кога замилово са свога срца кума и пријатеља Господ се Бог смилово, ако га он желио, сам га Господ Бог дарово и удијелио, те се и с њим братински пријатељио; пошо десно — свратио се куму, пошо лијево, свратио се пријатељу; имао где доћи, а имао гдје поћи у радости до старости, а у љубави до вијека, дариво Господ Бог! Бог нам се дао радовати, а на срећу и честиту мјесту састајати, братинску љубав имати, за живота не омразити, дарово Господ Бог! Што смо поменули Бога и св. Петку и св. Неђељу, самилово се Господ Бог и помилово ови дом и у дому домаћина, и његова и кума и пријатеља и нас око њега, дарово Господ Бог! Помогла нам св. Петка и св. Неђеља у свако доба, а

на сваком мјесту, и страшном суду. Што год радили, радњом се хвалили, а од радње корист и фајдицу виђели на многа љета за дуга живота, а без сагрјешенија, у дугу вијеку а у малену сагрјешенију, дарово Господ Бог!“

14. Делибашина часна и достојна.

„Здрави сте моја лијепа браћо! Ево дође часна и достојна, све нам било часно и достојно, Господом Богом благословљено дарово Господ Бог! Здрави сте моја лијепа браћо! За часне и достојне, за срећне и честите, Бог нам дао сјести оклен је лако устати, часно сјели, поштено прибрали, часна гласа свијетла образа, мејдана отворена, кано срећни и праведни за ракије прибрања за браће стимања, чашу попити а на ноге скочити. Здрави сте моја лијепа браћо! За онога јунака, који у јутру урани, те донесе зелена бардака, и пробуди мамурна! Оклен наточио Христос руку наслонио, берићет учинио, Бог му прискочио, па му дотекло сваком узванику, и

попу, и калуђеру, и куму и пријатељу.
И здрав десни друже, а помози Боже!

15. Домаћин делибаша добродошлицу.

„Здрави сте моја лијепа браћо! За свијех здравица и доброга здравља, што славили и Бога молили, Бог нам услишио, за све браће, добре среће, и за нас који смо данас живота и доброга здравља и Христова празника, да нам препоручи у радости славу осталијем празницима од једнога до другог, и да нама грешнијем буду на помоћи, и кад се умоле Господу Богу за нас грешне и за вас народ хришћански, дарово Господ Бог! Делибаша брате! Божија а твоја; добро си ми дошо и хвала ти, и мјесто ти на образу“.

16. Делибаша одздравља.

„Добро ти ја дошо, свака ти добра срећа дошла и у двору и на двору, дарово Господ Бог!“ „Кад год ти дошли у до-

бру те нашли, а кад пошли у бољем оставили, сви ти добри долазили, а злијех ни Бог не д'о, који ти за част знали и за живот питали, а за здравље Бога молили. Здрави сте браћо! а помози Боже! Да Бог да, да и ми дочекамо, да и ми теби дамо сретну добродошлицу, у нашему дому а по закону Христову, дарово Господ Бог. Здрави сте браћо! срећна добродошлица. Здрав друже, а помози Боже!“

17. Делибаша за срећна уранка.

„Здрави сте ми моја лијепа браћо! За срећне ноћи, а од Бога помоћи, за срећнога уранка веселога данка. Што смо устали и водом умили се и Господу Богу молили се, Господ Бог мољеније услишио, сагрјешенија опростио, нама грешнијем на помоћи био, све ћемо за јутрошњег празника домаћинскога крсног имена, помоћника и нашега и његова, да нам осване на велику радост и на обрадовање, обрадује ови дом и нашега домаћина, дарово Господ Бог! Здрав десни друже а помози Боже!“

18. Домаћинова јутрошњица.

„Здрави сте ми, моја лијепа браћо! Јутрошње јутарце на радост, Господ нам Бог на помоћ. Јутроске је сунце огријало и браћу обрадовало, понајбоље ови дом и у дому домаћина, и његов род и пород и пријатеље, и сву браћу узванике и намјернике. И здрав делибаша, старјешина од овог кола!“

19. Делибаша за крснога колача.

„Час добар, а помози Боже, да Бог да и милост Божија да се деси међу нама добар час као преблагим Христу на крсту и св. Јовану на води Јордану. И да сте ми здрави моја лијепа браћо, за срећнога крснога колача, ће се сломи ове године, да Бог да напредушта љета до вијека у дому се ломио, а на њиви родио. Да Бог да и милост Божија, које су га руке градиле, те се ове красиле и признавале међу другима као даница звијезда међу звијездама. Да Бог да и милост Бо-

жија, колико у њему има зрнаца, онолико у нашега господара домаћина по земану мушкијех глава: синова и синоваца, браће и братића, среће и весеља, даров'о Господ Бог; жутијех дуката, бијелијех оваца, малених јањаца, шарених телаца, свакога блага што је и Богу и људима драго, дарово Господ Бог!“

20. Домаћин за крснијех свећа.

„Здрави сте, моја лијепа браћо! За сретнијех крснијех свијећа, ће се градиле ове године, да Бог да и до године и напредушта љета до вијека, дарово Господ Бог. У који дом, помого му Господ Бог с мирном браћом, а с великом срећом, с кумовима и пријатељима, са узваницима и са намјерницима, вазда је градио у здрављу и радости, и крсне свијеће палио и своје славно крсно име славио и пратио кано срећни и честити. Да Бог да и милост Божија да му пресвијетле крсне свијеће његовим душама онога свијета, како жарко сунце тијелу овога вијека дарово

Господ Бог! Здрав десни друже, а помози Боже!“

21. Званице на Поласку.

„Хвала брате домаћице! хвала ти чисти, хвала ти љубави, хвала ти чину лијеном и образу свијетлом, част чинио и опет ишчекао и код Бога и код људи, дао нам Бог за љубав знати, а не заборавити. И здрави сте свијетла браћо, Србадијо, за срећнога поласка нашега пута по хиљаду пута. Кс стіо на пут, Бог му дао срећу у пут, ко ост'о у дому, да ради о добру, Бог нам дао добро а за много и данас и од данас до вијека, дарово Господ Бог!“

22. Општа здравица при сваком радосном састанку.

„Здрави сте ми, моја лијепа браћо! Ево нам дође међу нас винце румено на срце весело; да нам буде сунце жарко,

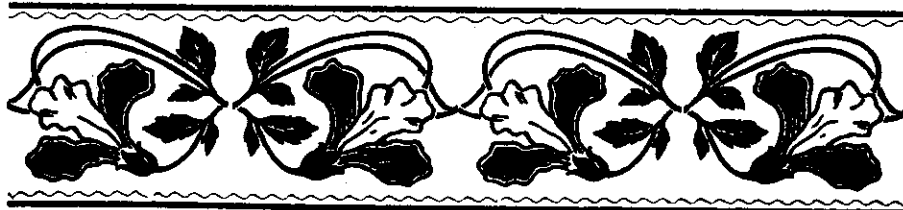
око јарко, винце румено, а срце весело; винце нам се виђело на лицу руменом, на срцу веселом, на тијелу свијетлом, на разговору Српском, на здоговору братском, на благослову Божијем. Да Бог да, да нам буде образ свијетао, очи слободне, слава висока к'о у најсретнијег народа; винце кисело, срце весело, ко га пио, свјетао био, ко га здравио, срећу добио, ко га служио, никад не тужио. Србима слуга био с винцем руменим, свецима слуга био с царством небесним; винце се вило, на сабору пило, браћу веселило; ђе се пило благослов савило, велику срећу добило; с вином здравили, благодатом славили, с народом миловали — милов'о Господ Бог ови дом и у дому домаћина и вас хришћански род и народ до суда праведнога и скончанија вијека дарив'о Господ Бог! Здрави сте, моја лијепа браћо! У име Бога и часнога крста и благога Христа, који нам сјаје од истока до запада свему роду и народу хришћанском, овога свијета тијелу, а онога свијета и тијелу и души даров'о господ Бог! Да Бог да и милост Божија који год јунак часни крст цјеловао

и вјеровао, хришћански закон творио и Српски народ слободио, својој души рајска врата отворио, те уза се Српски народ приводио и Божије лице видио и гледао, до скончанија вијека благослов добио, к'о оно славни јунак Милош Обилић и сваки јунак на јуначки знак, дарово Господ Бог! А који часни крст не вјеров'о Господ га Бог окренуо с крстом наопослен, те и он часни крст вјеров'о и цјелов'о и њему Бог и часни крст на помоћи био! А ко не стио никако, проклео га Бог свакако, па га спремио низ морске лугове, да наплаћује дугове; ни дуга наплатио, ни с амо вратио, драча га даскала, плоча га куцгала, смела га драча, убила га плоча, не чула га срећа, а Србима се добила већа и данас и до вијека, дарово Господ Бог.“

23. За упокој преставајућег.

„За усопше севре, здрави сте ми, моја лијепа браћо, десно и лијево! све нам било сретно и лијепо, даров'о Господ Бог! Првом а сретном, да нам буде са великом

срећом даров'о Господ Бог! Да Бог да и милост Божија и свети Петар, да нам буде овај састанак сретан, даров'о Господ Бог! Здрави сте браћо! За радости преставуштијех душа, које су се преставиле од овога рода и од овога дома вечна им памет, а блажени покој; проста им душица лака им земљица; тијело им почивало, душа им царовала у царству небесном у пријестолу Божијему, ђено душе свете и праведне са Исаком, са Аврамом са праведнијем царом Лазаром у царству небесному. — Бог да прости нашег брата (или сестру поименце); вечна му памет и блажени покој; тијело му почивало, а душа му царовала; даров'о Господ Бог души која се преставила: бијели рај, лијепи стан и покој превјечном царству небесном, ђено душе свете и праведне. Амин.“

VII

Здравице из Србије.

...

а. На слави.

1. За славе Божје.

„Писмо како знадосмо, молитвасмо како умедосмо, а ово да пијемо по чашу вина за тврде славе Божје. Где се слава Божја помињала и дизала, ту и помагала да Бог да.

Да пијемо, чашу вина за славе и закона. Где се славила, ту и помагала, на-славила род и берићет, живот и здравље, слогу и правду“.

2. За часних крста и крсних имена.

„Писмо за славе Божје; а ово ћемо чашу вина за часних крста и крсних имена. Да нам Бог да наша крсна имена славити а не заборавити!“

3. За свете Тројице.

„Писмо за крста и крсних имена, а ово ћемо трећу чашу вина за свете Тројице. Света Тројица да је помотњица сваком брату на своме занату; на дому, на путу, у чарној гори, на мутној води, свуди да је помотњица Боже дај!“

4. За јасне свеће и бела колача.

„Писмо пред славу, писмо у славу, да пијемо за јасне свеће и бела колача; имао ко јасне свеће палити и беле колаче месити дуго и за много!“

5. По слави Послађенија.

„Писмо за крста и крсних имена, а сад да пијемо по слави послађенија; да пошље Бог сласт међу нас: јести и пити, а у добру бити!

Винце кисело, срце весело; веселио Бог овај дом, и у дому домадара, кутњег господара!“

6. На преслави.

6. За Помози Боже.

„Прва за помози Боже; Боже дај добар час и добру срећу; ко о чем ми о добру и о лепу разговору; дао нам се Бог радовати и веселити као сретној браћи; све пити, а у добру бити; зла никаква не имати; спасај се!

Ко ће на пут, сретан пут; ко остаје у дому, остао у велику добру, Боже дај!

7. За дућу љубав.

„Чаша друга, да је пуна струга, а међу нас љубав дуга; да подужи Бог живот и здравље, срећу и напредак, и свако добро, Боже дај!

Часно сели, поштено устали; добар глас донели а бољи понели, Боже дај!“

8. За срећу.

Трећа, да је сретна, у име Бога и свете Тројице, живоначелне Богородице, која може да нам поможе: сваком брату на своме занату а и нас грешне да не заборави; где се ми ње сетили или не сетили она се нас сетила и најбоља нам помотњица била.

9. Домаћину.

„Домаћине, брате, прво твоје главе, твоје десне руке, твоје домаћице, твојих старих родитеља (ако су живи), твојих си-

нова, ћери, браће, братучеда, кумова, пријатеља и свега рода и народа, које ми знали или не знали, Господ Бог знао и помиловао; што ти Бог дао, Бог ти и удржао; за твојега кутњег слемена и конопљена семена, виторогих волова, дугорепих крава, твојих крмака и крмака, и твојега тора и обора“.

10. Јесеничка бројаница о свадби.

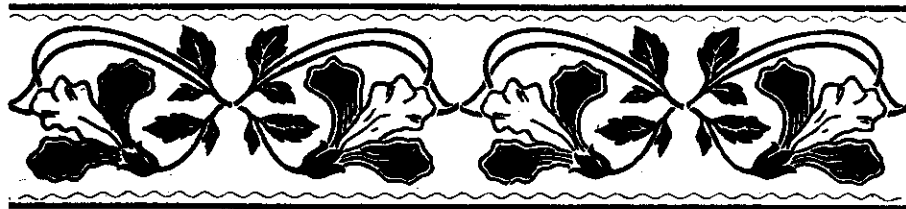
„Помози Бог! куме и стари свате! и сва браћо, звана и одабрана; војводи, зулумћару! домаћине, господару! и ви баке, наше мајке, и ви младе наше снајке, ви девојке, наше сејке, и ви децо, узданицо!

„Ево од нашег доброг брата, старог свата једна лепа част, дванаест стуба белих погача: шарене су, писане су, везене су! Колико му на погачи писма, толико оженио сина; колико на погачи шара, толико довео снаха, те се њима поносио, као небо висином; као море дубином; као зец брзином; као лисица мудрином; као

смедеревска нахија адвокатима; као Пожа-
ревац Власима; као јагодинска асурама;
као крушевачка кицошима; као ужичка
пећинама; као Марковац каљавим сока-
цима; као Биничини приходима; као Вош-
њани сувим потоцима; као Вишевац пес-
ком; као Чумић дијелима; као Петровац
качамаком; као Кусадак дуваницјама; као
Водице продајама; као Глибовац пустим
кућама; као Мраморац коп.....; као Ча-
чак дулецима; као Пожега дињама; као
Ужице шљивама; као Вучитрн делијама;
као Софија спахијама; као Стари Влах
кметовима (две куће, па из треће кмет.) А

„Да га Бог сачува:

„Трула моста, подругљива госта; те-
сна сокака, бесна Бошњака; пса гарова,
Турчина манова; сирова кијака из мрака;
кратких гаћа, дугачких коприва; цандр-
љиве жене; пијаног сина; жив био по-
могао му Бог и Банов брод, и сва села и
на Дрини скела! И амин, сватови!

VIII.

Паштровске здравице на свадби.

...

1. У славу божју.

У велику славу божју. Да ни Бог и слава божја и данашња света неђеља (или какав други оног дана светац) поможе нашег брата домаћина и ко му добра оће. Весеље му, да Бог да у велики и добри час било.

Припев (сватови једногласице).

Ко винце пије,
У слави божјој,
Славу му божја
Вазда помогла,
Слава и сила Бога Господа!

2. У славу свијех свешаца.

У славу свијех светаца, божи угодника, који су око престола божјега, и свега кола небеснога. Да ни поможе Бог и сви божи свеци нашега брата домаћина, и ко гођ му о добру и о поштењу радио!

Припјев.

Још Бога молим', пречисту славу!
Свети Никола, св'јем нам помози!
Ти нам дај винце весело пити,
Весело пити, у части бити!

3. У здравље домаћиново.

У здравље домаћиново, његове браће, његови синова и синовица, стричева и братучеда, зетова, кумова и пријатеља, и свакога његовог правог друга и побратима ће гођ кога има од вјере и узданице, да Бог да!

Припјев.

Јунак јунака оком погледа,
Бе јунак буде да потребује;
А добар јунак свуђ потребује;

Благо дружини, с којом војује,
С којом војује и вино пије.

4. У здравље црквени поглавара.

У здравље црковно. Да ни Господ Бог поможе нашега духовника који ни је данас летурђију служио, који је јутрос и који ће по јутрос, и ко му је помагао! Да ни господини Бог поможе и све духовнике наше комунитади који божје пјесме поју а за нас се грешне Богу моле! Да ни господини Бог поможе четири васионска патријара и да ни Бог намјести петого у Пећ! Да ни Господин Бог поможе нашега владикау! (по именце.) Да ни Господини Бог поможе четрдесет митрополита, закона ришћанскога, којизи моле Бога за вас народ православни, и да њихове молитве буду услишане код престола божјег! Да ни Господин Бог поможе све архимандрите, игумне, протосинђеле, калуђере, и попове и протопопе, и свакога црковног под брадом човека, који моле Бога за нас грешне! Да ни њихове молитве ваљају пред праведнијем судијом! И да ни господини Бог по-

може свјецке поглавице, и старце, који
шједе спрам црквене и световне господе,
па све момке и јунаке, младиће и ђетиће
да Бог да!

Припјев.

Ови домов дар,
Вели Божи дар.
Ко нам пит вели
Сам се весели.
Веселио му Бог, кућу и вас дом!
А прођеће га рано застало,
Здраво застало и оставило!

5. У здравље паштровских старјешина.

У здравље главара и старјешина, на-
ше комунитаци и нашије племена. Да ни
господини Бог поможе суђе од нашега
збора, суђе и војводе, који у бункади шје-
де и нашу браћу мире, и све наше окол-
не зборове, који нашем збору за част и
за здравље Бога моле; да их поможе Бог
и његова слава!

Припјев.

Јунак иде горама

Оружан је стр'јелама;
За њим иду друга два,
Један вели: „удрим' нањ“
Други вели: „не бих ја,
Стрмо гледа много зна,
Убиће нас оба два.“

6. У здравље ћесарово.

У здравље нашега покровитеља Орла
Ћесара (који буде по именце). Да ни го-
сподини Бог поможе њега, и његове прин-
ципе, и његове сенатуре, његове ђенерале
и његове официале, и његове војнике убој-
нике! Да ни господини Бог поможе свако-
га другогa цара и краља и бана који се
крстом крсти, а с нашијем Ћесарем у љу-
бави и миру живи, да Бог да!

Пришјев.

Бисерна брада,	Свако га зрно
Сребрна чаша,	По дукат ваља,
Бисер се рони	А с'једа брада
У чашу пада,	Три б'јела града.

7. У здравље софре и домаћице.

У здравље наше (поштене софре. Да

ни господини Бог поможе софру и све сви-
јетле образе који око софре вино пију. Да
ни господини Бог поможе десну банду и
лијеву! Да ни господини Бог поможе се-
стру домаћицу, која ни је оваку част при-
правила! Приправља је у дуго и за мно-
го година нама и осталим бираним људ'ма,
и за здравље њезини сестара и шћери ко-
је су дошле у ови поштени дом на весе-
ље; Боже дај да у радости долазе једна
другој на част и на поштени глас докле
шћела воља Божја, на пуно и равно! Да
овђе за увијек људи долазе, а људе нала-
зе у јуначком здрављу и весељу! Ми и
остали што поарчили то Бог намирио дому
и домаћину са сваке банде, а с небеса
најбоље, да Бог да!

Припјев.

Подигни се стари свате, вријеме ти је!
Узми звијезду пред собоме, славја на руци;
Зв'језда ће ти свијетлити куд' ћеш путоват',
А славић ти поп'јевати те те веселит'!

Српска књижевна и штампарија Учитељског Д Друштва
„Натошевић“ у Новом Саду.

Учитељ мађарског језика, за учење намењен онима који не знају читати мађарским словима. Цена 25 новчића или 50 филера.

Исто велико издање. Цена 40 новч. или 80 фил.

Учитељ немачког језика, намењен онима који не знају читати словима немачким. Цена 25 новчића или 50 филера.

Исто велико издање. Цена 40 новч. или 80 фил.

Учитељ руског језика, за оне који не знају руски читати. Цена 25 новчића или 50 филера.

Учитељ француског језика, намењен онима који не знају читати француским словима. Цена 25 новчића или 50 филера.

Учитељ талијанског језика, намењен за учење онима који не знају читати талијански, као и за оне, који би хтели да науче и читати. Цена 25 новчића или 50 филера.

Учитељ американског језика, намењен оним Србима и Хрватима, који иду у Америку зараде ради. Цена 25 новчића или 50 филера.

Исто велико издање са граматиком. Цена 40 новчића или 80 филера.

Ручна књига за српски, немачки, руски и француски разговор. Цена 1 фор. 20 новч. или 2 круне 40 фил.

Učitelj američanskog jezika, namenjen onim Hrvatima i Srbima koji idu u Ameriku zarade radi. Cena 25 novčića ili 50 filera.

Isto veliko izdanje sa gramatikom. Cena 40 novčića ili 80 filera.

Učitelj mađarskog jezika, namenjen onima koji ne znaju čitati mađarskim slovima. Cena 25 novč. ili 50 filera.

Učitelj nemačkog jezika, za učenje namenjen onima koji ne znaju čitati nemačkim slovima. Cena 25 novčića ili 50 filera.

 НАЈНОВИЈЕ СЕДМО ИЗДАЊЕ 1908.

Но још нема

Велики Стварни Народни Учитељ од ВАСЕ ПЕЛАГИЋА

нека га одмах поручи.

Књига је сад баш изашла из штампе у седмом поправљеном и јако попуњеном издању.

У њој је све скупљено што народ треба да зна о чувању свога здравља и о лечењу кад, не дај Боже, дође до боловања.

У књизи овој су упутства: како се чува и негује здравље, како треба болесник да се лечи и лекарију употребљава;

са 25 слика кориснога и лековитог биља.

Природно лечење хладном водом по КНАЈПУ.
Обавештаји и практична упутства у земљорадњи, повртарству, воћарству, виноградарству, подрумарству, пчеларству, сточарству, живинарству, кућарству и другим домаћим пословима — и свима ваљаним поукама за подизање народне привреде.

**Домаће Еванђеље за свакога
по В. ПЕЛАГИЋУ**

са многим, важним и веома корисним новим, допунама.

Комисионо издање српске књижарнице учиг. д. д.
„Натошевић“ у Новом Саду.

Ова корисна књига народна по саву је доступна у 30.000 примерака.